

Krigen i Gaza og Psykologforeningens ensidige støtte

Sarah Abraham
sarabra69@hotmail.com

Hilde Olsson

Islin Abrahamsen

Tamar Shatz

Cecilie Ødegaard

Hege Briså Strætkvern

Christine Mohn

Yael Swissa Benyaron

Chava Savosnick

Når Psykologforeningen først velger å engasjere seg politisk, bør ikke situasjonens kompleksitet tas i betraktning?

Det er nå litt over to måneder siden Hamas' terrorangrep mot Israel den 7. oktober, der 1200 mennesker ble myrdet, henrettet, voldtatt, og der 240 barn, kvinner, menn og eldre ble tatt som gisler – hvorav 138 fortsatt er fanget som gisler av Hamas.

Hamas sin bombing fra Gaza, Hizbollah fra Libanon, Syria og Jemens fortsatte angrep mot Israel og Israels påfølgende motoffensiv har resultert i store lidelser for sivilbefolkningen i både Israel og i Gaza. Vi er nok mange som har kjent på både sjokk, forferdelse, sorg og hjelpeløshet over det vi har sett utspille seg de siste ukene, og noen har vært mer personlig berørt enn andre.

Psykologforeningens mange utspill

Med bakgrunn i det som skjer i Midtøsten, har Norsk Psykologforening (NPF) i løpet av disse ukene kommet med flere utspill, blant annet i samarbeid med Legeforeningen og Norsk Sykepleierforbund, som de har oppsummert på nettsiden her, med tittelen «Krigen i Gaza». Vi ønsker her å komme med noen betraktninger rundt NPFs rolle i denne konflikten:

Den 14. desember arrangerte NPFs lokallag Hordaland et medlemsmøte der budskapet var: «Flere av medlemmene våre uttrykker sinne, sorg og avmakt stilt overfor det som nå skjer, og etterlyser fokus på situasjonen.» Videre lover arrangementet: «... innlegg fra krigen om ulike perspektiver».

Disse perspektivene ble ivaretatt av to innledere som begge har et tydelig politisk og ideologisk engasjement for det palestinske narrativet. Dette fremstår som ensidig.

NPF er en medlemsorganisasjon for alle norske psykologer, med det til felles at vi forvalter et etisk og faglig forsvarlig håndverk, enten det er i pasientkontakt eller holdningsskapende arbeid. Her skal det være plass for et mangfold i politisk, religiøs og kulturell identitet og tilhørighet.

Vi har selv kontakt med ungdom i Norge som forteller om trusler og skremmende situasjoner fra palestinske, arabiske, muslimske ungdommer...

Psykologforeningens ensidige utspill

Når NPF har kommet med nevnte uttalelser og tydelige føringer for psykologers kollektive ståsted til situasjonen i Midtøsten, mener vi at de blander kortene. Vi ser ikke på det som NPFs oppgave å velge ut ett perspektiv, en konflikt eller ett narrativ som «sitt kollektive ståsted», slik det nå fremstår ut fra deres ulike utspill. Vi kan ikke huske noe NPF-arrangement med spesifikt søkelys på Syria, Jemen, Ukraina eller Etiopia – konflikter som hittil har kostet hundretusener av liv. Det fremstår her som tydelig at Midtøsten-konflikten er særskilt valgt ut. Er dette begrunnet i den store medieoppmerksomheten?

Konflikten innebærer to ulike narrativer, som skapes ut fra hva man legger til grunn som historiske fakta om Israels og det palestinske folkets opprinnelse. Næring til ulike narrativ gis fra medias søkelys og hvilke forståelser fra historikere, eksperter, politikere og enkeltpersoner man tar til inntekt. Slik det fremstår fra NPFs side, har det palestinske narrative forrang.

I den aktuelle krigen vurderes partenes krigføring som moralsk eller umoralsk ut fra faktorer man har valgt ut og gjentatt i media: terrorhandlinger, proporsjonalitet, krigsforbrytelser, folkerett, rett og plikt til forsvar, ansvar for sivilbefolkning. Men heller ikke disse begrepene er entydige, og kan fortolkes og forstås ulikt.

Å ignorere situasjonens kompleksitet

Reidar Hjermann fra Psykologforeningen og Ulrikke Røed-Fauske fra Legeforeningen stilte seg bak et omforent budskap:

«Uavhengig av politisk ståsted, må de grove bruddene på menneskerettighetene opphøre nå! Humanitær hjelp må inn i Gaza, og hjelpearbeidere må skjermes for angrep. Vi krever ikke bare at Norge bidrar til at helsepersonell står klare til å lindre og hjelpe etter at støvet har lagt seg. Vi krever en permanent humanitær våpenhvile nå.»

Det bør diskuteres hvorvidt helsepersonell og psykologer overhodet skal ta et så snevert standpunkt i en meget langvarig, sammensatt og kompleks konflikt.

Men når en fagorganisasjon først velger å engasjere seg politisk, bør situasjonens kompleksitet tas i betraktning. Vi har savnet å se en tydelig empatisk validering av ofre for Hamas' terror, og at lidelsen til begge parter omtales og anerkjennes mer tydelig i NPFs uttalelser.

Vårt poeng er at dette er et metaperspektiv vi som psykologer og helsepersonell er forpliktet til å ha en bevissthet rundt. Vi møter pasienter og klienter med ulike syn og erfaringer, og enten disse sammenfaller med vårt eget eller ikke, så er vårt kjennetegn at vi kan møte dem alle uten å gjøre møtet til en politisk arena.

Kurstilbudet om generasjonstraumer

NPF tilbyr nå et nytt kurs om «generasjonstraumer» hvor beskrivelsen har antydnet at det først og fremst er barna i Gaza som lider av traumer. Vi ser imidlertid ikke at NPF også inkluderer stemmer som forteller om traumer hos barn som har levd med bomberom og rakettangrep gjennom 18 år, i

sørlige israelske byer. Vi har heller ikke sett at NPF arrangerer kurs om medisinske skader etter terror og selvmordsangrep i Israel.

Israelske psykologer bidrar sterkt til traumefeltets forståelse og kompetanse, også med bakgrunn i slike erfaringer.

Israelske og palestinske barn traumatiseres på samme måte og av samme traumatiserende faktorer vi kjenner til. De trenger all psykologfaglig hjelp de kan få. Dette er neppe noen uenig i. Derfor må NPF vokte seg for å bli en stemme som tar politisk parti og gir inntrykk av at det er ett narrativ som er psykologfaglig mer etisk og moralsk å lytte til.

Seneste opprop til deltakelse lørdag 16. desember var kun «i solidaritet med sivile palestinere», uten å benevne de israelske kidnappede og sivilbefolkningen som er under pågående angrep fra flere land.

En psykolog som ønsker å forbli anonym, har møtt palestinske flyktninger som pasienter, som har vært utsatt for brutale trusler og overgrep fra Hamas. Vedkommende forteller: «Jeg har møtt pasienter med grusomme torturhistorier fra Hizbollah i Libanon. Vi har selv kontakt med ungdom i Norge som forteller om trusler og skremmende situasjoner fra palestinske, arabiske, muslimske ungdommer, som følge av at de enten har synlig jødisk identitet eller har annen tilhørighet til Israel. Krigens to parter lider, og jødisk identitet er i særlig risiko langt utenfor Midtøsten. Vi skal kunne møte dem alle, uten at eget politiske narrativ er avgjørende.»

Inkludering er en mulighet

Om NPF skulle kommet med et mer inkluderende budskap til alle medlemmer og til samfunnet, kunne det være for eksempel:

«Verden er midt i flere blodige konflikter – blant dem den pågående krigen mellom Russland og Ukraina, krigen mellom Israel og Hamas, og andre uløste verdenskonflikter. Norsk Psykologforening er klar over at vi har medlemmer og pasienter/klienter som er på alle sider av disse konfliktene, og vi forplikter oss til at alle skal kunne ha tillit til vår profesjonalitet og nøytralitet i behandling og ivaretagelse av alle våre brukere og medlemmer.»

Dette hadde vært et politisk opprop alle kunne stå inne for.

NPF har et ansvar for alle sine medlemmer og bør handle innenfor vårt mandat som psykologer og ikke politiske aktivister. Dersom NPF tar stilling i konflikter, og velger bare ett narrativ, ekskluderer de medlemmer og sender et signal til fremtidige klienter om hvilke holdninger de kan regne med å møte. Vi kan ikke oppfattes som så ensidige at vi mister handlingsrommet vårt. For da skyter vi oss selv i foten.

Referanser

Norsk Psykologforening. (2023, 11. desember). *Krigen i Gaza*. Psykologforeningen.no. <https://www.psykologforeningen.no/aktuelt/vare-uttalelser-om-krigen-i-gaza>

Røed-Fauske, U. & Hjermann, R. (2023). Menneskeretten brytes i Gaza. *Tidsskrift for Den norske legeforening*. <https://doi.org/10.4045/tidsskr.23.0776>